

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO

LETO I.
ŠTEVILKA

4

14. IX. 1944

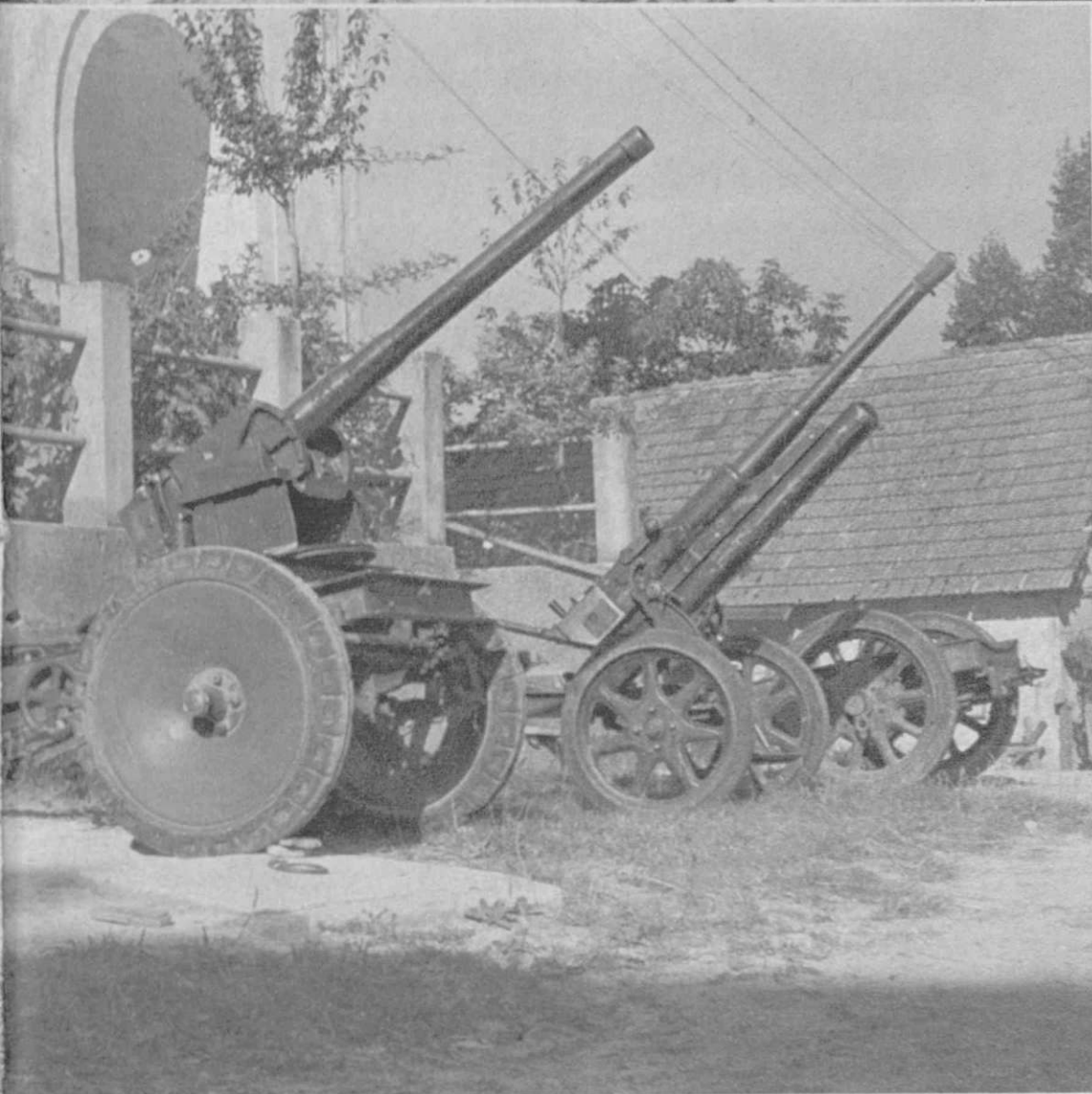
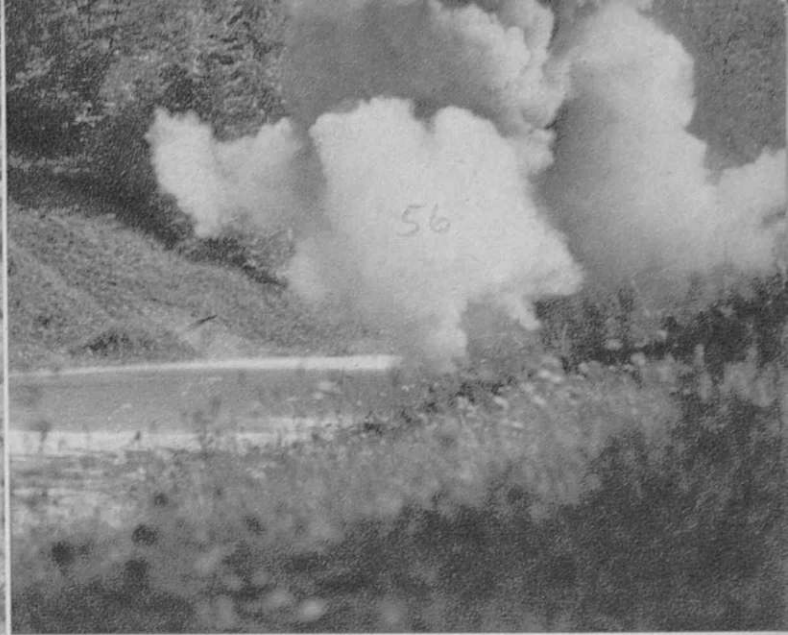

DAKIJEVA AGONIJA

1. Domobransko oko budno čuva nad dolenskiimi kraji. Daki še vedel ni, kdaj je opazilo njegove »premiike«.
2. Mislil je, da se bo lahko neopazno izmuznil mimo domobranskih straž in zahrbtno izpeljal svoje načrte. Toda domobranci so že tesno za njim.
3. Še zavedel se ni in že so mu prvi streli iz minometa pretgali mrežo naklepov.
4. Težko orožje je kmalu razrušilo »herojeve« drhali, ki jih fantje v naskoku uničujejo.
5. Druga skupina je že očistila cesto min za prihod glavnine.

1. Das aufmerksame Auge des Landeswehrmannes bewacht die Unterkrain. Daki hat nicht einmal gewußt, daß es seine »Bewegungen« beobachtete.
2. Er dachte unbemerkt der Landeswehrwache auszuweichen und aus dem Hinterhalt seine Pläne auszuführen, aber die Landeswehrmänner sind schon dicht hinter ihm.
3. Noch ehe er zur Besinnung kam, durchkreuzten die ersten Schüsse aus den Granatwerfern seine Absichten.
4. Landeswehrmänner hatten bald das Gesindel des »Heros« im Sturm vernichtet.
5. Eine weitere Gruppe beseitigt die Minen, so daß das Gros ungehindert vorstoßen kann.

DAKI'S AGONIE

6. Tedaj šele se je začel pravi ples. Težki minometi so Dakiju vztrajno dopovedovali, naj počaka, če hoče pomagati Tonetu Fajfarju k domobranskemu »razkroju«.
 7. In »heroj« Daki je s svojo XVIII. bežal, bežal... da se je »kadilo« za njim...
 8. Da bi Tonetu Fajfarju pripomogel k »razkroju« domobranstva, je na begu pustil domobranec badoljevske topove,
 9. poveljniku zmagovite domobranske skupine pa svojega čilega serca in še celo svojega »posilnega«, da ga bo imel kdo negovati. Vse drugače se konjiček počuti pod novim strumnim jezdecem...
 10. Še bolj pa fantom po divjem zasledovanju in lepem uspehu prija cigareta.
6. Nun beginnt der Tanz erst richtig. Schwere Granatwerfer geben dem Daki die Antwort auf seinen lächerlichen Versuch, dem Tone Fajfar bei der »Zersetzung« der Landeswehr zu helfen.
 7. Und Heros Daki ist mit seiner XVIII. auf und davon, verfolgt von andauernden Einschlägen kriechender Granaten.
 8. Das sind die von den Badogliohelden geerbten Kanonen, die er der »zersetzten« Landeswehr nach seiner wilden Flucht überließ.
 9. Auch sein Pferd wechselte den Besitzer. Es scheint sich unter der Führung eines richtigen Offiziers auch wohler zu fühlen.
 10. Besser als gewöhnlich schmeckt den Männern nach der wilden Verfolgung und ihrem Erfolg die Zigarette.

S starími izročili v nove čase

Mit alten Traditionen in neue Zeiten

Ob obletnici zgodovinskega 8. sept. 1943

Na praznik Malega Smarna, na obletnico zgodovinskega osmega septembra 1943, je govoril preko ljubljanskega radija slovenskemu narodu glavni urednik »Slovenskega doma« g. Mirko Javornik. Njegov govor je tako pomemben in važen tudi za slovensko domobranstvo, da ga v celoti priobčujemo.

Osmi september 1943 pride v slovensko zgodovino zlasti kot dan krvavih in bridkih, pa tudi razveseljivih opazovanj. Če se bo v teh velikih preizkušnjah, ki se nam še bližajo, pokazalo, da smo se iz njegovih strahot kot celota česa bistvenega naučili, ga bomo lahko praznovali še kot dan narodnega streznjenja, narodnega spametovanja; kot dan vrnitve k sebi! Ker sta od tega odvisni naša rešitev in naša bodočnost, moramo ne le upati, da se bo to zgodilo, temveč moramo z vsemi zavestnimi silami delati, da bo tako. To je naša prva in zdaj, ko kaže, da bo šlo spet enkrat za vse, tudi naša edina dolžnost.

Danes, po letu dni od osmega septembra 1943, je čas, da ta spoznanja mirno in breobzirno naštejemo, ker tako zahteva korist domovine in naroda, čigar sinovi smo.

Osmega septembra lani smo spoznali, kaj se lahko zgodi narodu, ki je bil navajen — in marsikdaj učen — da gleda najprej na ves svet, nase pa šele tedaj, ko je že prepozno; ki ga skrbi najprej rešitev vseh bližnjih in daljnih vprašanj in ljudi, tako da na lastno rešitev ne utegne misliti prej kakor tedaj, ko se že duši sredi pogube; ki posluša vse zlagane in resnične glasove sveta, samo glasu svoje krvi in svojih koristi pa ne; ki je iz nekega norega, nerazumljivega mesijanizma pripravljen žrtvovati se za kogar koli, za kakršno koli tujo in nepreskušeno zamisel ter zanjo staviti na kocko vse, celo glavo in bodočnost; ki sprejema vodstvo vsakogar, kdor zna kričati in ga slepiti in se ne vpraša po njegovih namenih; ki pričakuje rešitve vedno samo od nekakih velikodušnih zunanjih dobrotnikov, ne pa iz lastne moči, lastne zavesti in lastnega dela. Če smo septembra 1943 morali priti do tega dragega in usodnega spoznanja, ni tega krivo ljudstvo, temveč tisti, ki so ga v dveh ali treh rodovih naredili za trs, ki ga vsak veter maje; za odprto okno, skozi katero vlečejo vsi nori preprihi sveta, da mu lastnega zraka, v katerem bi živel in rasel, ne ostane nič. In ko bo treba našemu novemu rodu, ki nastaja iz krvi in ognja, dajati odgovor za dni gorja in strahot, ki jih je sprožil lanski osmi september, ga bodo morali dajati najprej in najbrž tudi edino tisti, ki so nas tako vodili, učili in vzgajali.

Drugo spoznanje izpred leta dni je spoznanje o tem, kakšen je pravi obraz našega komunizma, dve dobri leti zakrinkavanega s frazo o osvobojenju, o reševanju naroda, o novi bodočnosti. Osmi september 1943 nam je pokazal, da se za vso to poplavo gesel, besedičenja, papirja, nasilja, razdejanja, krvi in umorov, ki jih je morda kdo še dopuščal in opravičeval prav zaradi osvobodilne krinke, skriva samo en cilj in eno bistvo: revolucija z načrtnim uničenjem vsega, kar smo si Slovenci kjer koli ustvarili, pridelali in pretrpeli do sedaj.

Osvobodilna fronta se je čez noč izkazala za neznansko laž in za trhlo krinko, izpod katere se je zarežal veliki Uničevalec, krvavi lzenačevalec in Morilec. Tedaj so vsi osvobodilni in odreševalni in nacionalni programi stopili v ozadje, ko da jih nikdar ni bilo. Zamenjali so jih likvidacijski sezname, ki so jih do tedaj na moč tajili; zamenjali so jih svinec, nož, bencin, žica in vrvi; lepe besede iz dveh let agitacije so preklicali Turjak, kočevski proces, Grčarice, Mozelj, Jelendol in Mačkovec.

Osvobodilna fronta ni ne prej ne pozneje nikoli bila tako močna, kakor je bila tedaj. Edino tedaj bi bila lahko kaj prizadela tistim, o katerih je trdila, da se proti njim bori — za svobodo slovenskega naroda; edino v zmedo tistih dni, ko je njen tako imenovani sovražnik brezglavo bežal, bi se bila lahko pri tistih, ki jih je razglašala za svoje zaveznike, izkazala s kakim vojaškim dejanjem. A takega dejanja smo zastoj pričakovali. Namesto da bi udarila po »sovražniku«, se je z njim zvezala ter z njegovo pomočjo in njegovo silo udarila — po bratu, kateremu je oznanjala osvobojenje in raj. S tem je dokazala, za kaj ji v resnici gre. Dokazala je dalje, kako šibko in pri narodu zasovraženo se čuti, saj je celo tedaj, ko so njeni prvaki bili morda zares prepričani o lastni zmagi, imela strah ne pred tako imenovanim sovražnikom, temveč edino pred poštenim slovenskim človekom. Zato jo je tudi prav osmi september 1943 kljub vsemu tedanjemu ali tudi poznejšemu videzu pri slovenskem narodu pokopal.

Med njo in med ta narod je legla nepremostljiva reka bratovske krvi, ognja in podrtin; je zrasel zid državljanske vojne in neusmiljene samoobrambe proti revoluciji, ki je slovenski narod noče, ker ve, da sta vojna ali revolucija za majhen narod usodni; če se pa celo združita, kakor sta se po zaslugi Osvobodilne fronte združili pri nas, sta za tak narod poguba.

Tretje spoznanje iz tistih dni je spoznanje o ljudeh, o katerih je ljudstvo mislilo, da so pošteni, če ne celo veliki; o katerih je menilo, da so njegovi. Ne velja šteti, koliko bolj ali manj eno-

dnevnih prvakov in prerokov, ki so ob narodni nesreči, povzročeni po Osvobodilni fronti, vsaj molčali, če niso krivcev obsojali, je tedaj odpovedalo in ljudstvu skočilo za hrbet. Tedaj so se v vrstah ali celo v vodstvu Osvobodilne fronte prikazala imena, ki jih je naš narod spoštoval, častil in marsikdaj celo poslušal. Ti so tedaj pokazali, da je njihovo načelo politika vseh vrat, skozi katera je moči priti na površje; narod je na svetu samo zato, da služi za podnožje njihovim stolom in za vsebino njihovim koritom. Po nekaj letih počitka so spet zaslutili veliko priliko za svoboden lov po ljudskih koristih. Menili so, da so že prav blizu kaki pokrovitelji, katerim se je treba prikupiti, da jim bodo pomagali do oblasti in še bolj do posesti. Oprtali so nahrbtnik in šli v gozd, odkoder jim pa slovenski narod ne bo več pustil nazaj. Kakor je za narod bilo bridko spoznanje, da ga je toliko njegovih vidnih sinov v najhujši uri izdalo, tako je po drugi strani vesel, da je usoda tako hitro in tako jasno ločila pleva od pšenice.

Cetrto bridko spoznanje je lani za Slovence bilo, ko so videli, kako so navzlic množici razglašanih voditeljev v usodnih časih sami. Ni je bilo roke, ki bi pokazala pot, ni ga bilo glasu, po katerem je vse koprnelo; ni ga bilo sveta in ne zapovedi, ki smo je bili navajeni vedno čakati. Roke in zapovedi in glasovi so začeli prihajati šele, ko se je ljudstvo v svoji zapuščeni, bolečini in stiski samo odločilo. Ker se je samo odločilo, se je prav odločilo in zaradi tega ima pravico, biti poslej ono gospodar nad sabo in nad svojo usodo.

To so bila grenka, celo krvava spoznanja. Na srečo nam obletnica lanskega osmega septembra ne prinaša samo teh. Danes lahko ugotovljamo tudi, da je v slovenskem ljudstvu še zdrava in močna, neuničljiva sila; da so v njem še vrline, ki mu dajejo spričevalo zrelega naroda; da je v njem še zvestoba vsemu, kar smo kdaj imeli svojega, velikega in odrešilnega; da je v njem še volja do življenja, ki se je pripravljena uveljaviti tudi z največjo žrtvijo, z bojem in krvjo. Takrat je v našem ljudstvu dozorelo spoznanje in prepričanje, da lahko obstane le po lastni sili in lastni volji, da mu bodočnosti ne bo nihče podaril, temveč si jo bo moralo ustvariti samo; da ga pogube in sovražnika ne bo rešil nihče drugi kakor lastni boj in lastna moč. Naše ljudstvo je spoznalo, da so prav odločilni evropski trenutki najmanj primerni za to, da bi pozabilo nase in se dalo begati; da je prav tedaj treba poslušati samo zapovedi svojih koristi in svoje bodočnosti. Spoznalo je, da je prav v takem času, kakor je bil pred letom dni in kakor kaže, da je danes, treba biti strnjen in da je treba najprej odstraniti vse, kar bi to strnjenost od znotraj izpodjedalo.

Naše ljudstvo je spoznalo komunizem in njegove cilje; doživelo je revolucijo in ve, kam se mora glede njiju postaviti. Skratka, spoznalo je, da mora prav danes gledati nase in skrbeti zase; da mora samo krmariti svoj čoln in ne se zmeniti za svet, kateremu smo Slovenci že itak dali preveč moči in še bolj preveč krvi.

In poročitvo bo osmi september 1943 za nas dan streznjenja in prerojenja, je tudi dejstvo, da danes stojimo s puško ob nogi na straži svoje bodočnosti, da zanjo že delamo, se borimo in živimo ter da smo zanjo, to se pravi zase, pripravljeni tudi umreti!

Spomini in opomini iz celice št. 1

Dobro se spominjam zadnjih dni, kako smo se v kočevskih zaporih poslavljali od življenja. V takih okoliščinah človek jasneje vidi napake preteklosti in uvidi prave smernice, po katerih bi moral narod. Naj navedem nekaj izrekov mojih prijateljev iz tistih težkih dni.

Veliko žrtev in idej je treba, da se človek umiri. Veliko človek v življenju ljubi, a najlepša je ljubezen do matere in domovine. Po zdravi obel! (Poročnik Drago Tomažič.)

Dolžnost vršil, prisego držal, kaj mi mar! (Poročnik Marjan Strniša.)

Nič ne drži izrek: vojska je svetinja, nikar se v njo ne vtikaj. — Vojska z idejo je svetinja in če te ideje nima, je kakor fajakarski konj z zasenčenimi očmi, da ne vidi, ali vozi prijatelja, ali sovražnika, ali ga pelje na svatbo ali v smrt. (Stotnik Pavle Vošnar.)

Vsako nepotrebno trošenje narodovih sil o nepravem času in na napačen način bo spravilo odgovorne na založno klop. (Stotnik Marjan Teply.)

Ko bi človek ne vedel, da živi, se bori in umira za svojo družino in otroke, bi mu bilo še lažje. (Habič.)

Le pogum! Borci za idejo ne umirajo v mehkih perncah. Poglejte Kristusa! Nismo ne prvi ne zadnji! (Duhovnik Tone Sinkar.)

Zmagal nas ni komunizem, ampak needinost. (Jelo Cepuder.)

Pozdravi moje prijatelje! Povej v Ljubljani, da je samo v slogi moč. Vsi medsebojni prepiri naj nehaajo, sicer bodo tvegali nove žrtve. (Kaplan France Maloverh — Breznik.)

Jaka Mavec, kaplan.

Slovensko domobranstvo

obnovitelj kulturnega
dela na deželi

Domobranska igra v Dolenjem Logatcu - »Graničarji«

Kjer so slovenske domobranske čete, tam se začne tudi obnova kulturnega dela po naših prosvetnih domovih. Tako je domobranska posadka na Vrhniki priredila kot prva na našem podeželju Balantičev spominski večer, za katerega se je posebno trudil višji narednik gosp. Pfajfar, nagovor pa je imel literarni kritik, bivši kurat vaških straž g. Avgust Zavbi. Škoda, da nimamo nobene slike s tega posrečenega večera, ki se ga je udeležil tudi mojster Sternen, vrhniški domačin, ter mnogo odličnega občinstva iz mesta in bližnje okolice.

Teden pozneje, 1. avgusta, pa so tudi domobranci v Dolenjem Logatcu stopili na oder Prosvetnega doma ter uprizorili lepo ljudsko igro »Graničarji« hrvatskega pisatelja Freudenaicha. Igra je bila dobro igrana ter je po vsebini zelo primerna za sedanji čas; z nekaterimi stavki naravnost zadene najsodobnejše naše razpoloženje, ko polkovnik svečano pribije: »Gospoda! Delam na tem, da se iztrebijo iz našega naroda ropi in umori in da naj se naš narod proslavi v kulturnem in prosvetnem delu, kakor se je tolikokrat proslavil na bojnem polju.« Za to prireditev ima poleg režiserja največ zaslug domobranec Slavko Erznožnik, ki je igral tudi eno glavnih vlog. Odlikovala sta se pa najbolj oče in hčerka Andrej in Majda Uršič, ki sta oba podala dobre značaje. Izmed domobrancev so stopili v ospredje zlasti Jamnikar, Cankar, Cerar in Mele, izmed igralk pa gđe. Mačkova Majda in Cilka. Dobri so bili skupni prizori hlapcev in dekel, pa seveda tudi domobranski šramel, ki ga je vodil Ivan Cankar. Prireditev je v celoti lepo uspela. Domobranski četi v Dolenjem Logatcu lahko samo čestitamo, da v času, ko stoji na straži, dobi še zmeraj časa za prosvetno delo med ljudstvom. Podoba sodelavcev za to igro naj jih ovekoveči v naši domobranski reviji.

in to so priče komunističnega
»kulturnega
ustvarjanja«

Levo: Požgan grad v Št. Rupertu.

Spodaj levo: Požgana šola v Št. Rupertu.

Spodaj desno: Požgan prosvetni dom na Žalostni gori pri Mokronogu.

Druga svetovna vojna - svetovnonazorska borba

Nesporno dejstvo je, da so bila nemška gledanja v zgodovini usmerjena vedno na zahod, ki zanje v toku zgodovine vzhodnih predelov evropske celine ni našel potrebnega razumevanja. Le nekaterim je bilo znano, da je šele odpor nemškega človeka proti vzhodnim narodom zavaroval Evropo pred mongolskimi plemeni in s tem omogočil obstoj njenim narodom in državam v današnjih oblikah. Danes doživljamo največji svetovnonazorski spor v zgodovini. Plutokracija in boljševizem sta organizirala azijsko vojno proti evropskemu novemu redu. Spet se glasi geslo: Zavarujmo Evropo pred vzhodom! Naloga tega gesla naj bi obstajala v dokazovanju, kako globoko je utemeljena vodilna zahteva nemštva v Evropi za zavarovanje življenjskega prostora ne samo nemškemu, temveč tudi ostalim evropskim kulturnim narodom proti plutokratskim in boljševiškim načrtom svetovnega zavojevanja.

Druga svetovna vojna je predvsem spor svetovnih nazorov. Politične, vojaške in gospodarske odredbe niso v svojem poteku nič drugega kot vsestranski poskus, kako preoblikovati svet duševno po svoje. Evropa in z njo ves svet stoji danes pred odločitvijo: Ali za gospodstvo visokovrednih, ali za gospodstvo manjvrednih plemen z zaslužnjem in uničenjem zdravih plemen, — ali za red, ali anarhijo, za kulturni povzdig ali padec.

Iz SSSR naj bi bila vržena žareča bakla na vse dežele po svetu. Geslo, s katerim hoče židovski boljševizem podnetiti svetovno revolucijo, da bi na njegovih razvalinah zavladal nad narodi, se glasi: Ruši, da boš vladal! Žid je na temelju svojega plemenskega sestava asocijalni element, zločinski tip. Komunistem kot politična organizacija svetovnega zločina je po globinah svoje človeške manjvrednosti nasprotnik vsakega temeljitega reda. On ne pozna nikakega kulturnega povzdig, temveč samo kulturno uničenje. Po njem je postal obširni in bogati ruski prostor dežela najstrašnejšega pomanjkanja in najtršega terorja.

Kot je bil prevzem oblasti po fašizmu v Italiji resen znak za ves svet, da se še nahajajo v Evropi narodi, ki niso hoteli kloniti pred internacionalnim boljševiškim gospodstvom, tako je pomenila nacionalnosocialistična revolucija v Nemčiji in postavitve španske države reda pod generalom Frankom za židovske svetovne zavojevalne načrte resen protisunek. Toda židovstvo se je zagrizlo v svoje načrte. Njegovo sovraštvo je zasledovalo »fašizem« z brezsrčnimi sredstvi. Najjačja njegova šahovska poteza je bila, združiti boljševiško Rusijo in plutokratsko Anglijo v zavezništvo proti kvišku stremeči Nemčiji in proti novemu evropskemu redu. To zavezništvo je uspelo samo zato, ker je židovski boljševizem umel z umori odvzeti carski Rusiji njeno vodstvo, krvavo podrediti narode tega carstva in vzpostaviti preko dežel svoje gospodstvo. Nadalje se je židovstvu posrečilo prepoznati v zadnjem stoletju tradicionalno angleško vodilno plast v političnem, gospodarskem in kulturnem pogledu ter pritegniti nase mišljenje naroda, ki ga v temelju lahko smatramo kot germanškega.

Isti postopek se je vršil v Severni Ameriki, kjer vlada danes židovsko-boljševiška klika s svojimi dninarji. Zaradi tega je razumljivo, da je židovstvu uspelo pod vodstvom Anglije ustvariti oboroženo zvezo proti Hitlerjevimi miroljubnim ciljem.

Naloga Poljske in Francije kot najbolj oboroženih držav je bila, s silo izbrisati sistem, ki v političnem, gospodarskem in kulturnem oziru ni več dovoljeval židovstvu nobenega vpliva.

Hitri konec Poljske pa je takoj ob pričetku vojne dokazal, da ni mogoče tako hitro spraviti narodnosocialistične Nemčije na kolena. Prišlo je do izvedbe načrta za podaljšanje vojne, v katerega je bilo zapletenih vedno več Nemčiji sovražnih držav. Belgija, Holandska in Norveška so bile predvsem po svojem vodstvu nazorsko močno navezane na židovsko-plutokratsko Anglijo. Toda tudi te države niso mogle zavrniti usode. Z eno zmagovito potezo so bile kljub angleški pomoči skupno s Francijo vržene ob tla. Balkanski državi Jugoslavija in Grčija sta prav tako plačali svojo podložnost Angliji s popolnim političnim in vojaškim porazom. S tem je bil praktično odstranjen poslednji evropski nasprotnik osovih sil.

Tako je židovstvo izgubilo svoj prvi boj za nadvlado v Evropi. Sovjetska zveza kot poslednje kopninsko orožje Anglije in plutokracije je morala biti za tem pritegnjena v vojno, da bi strla osovraženi nacionalni socializem. Če je sovražna stran mislila, da bo zadela na nemško vojsko, oslabiljeno od prejšnjih vojnih pohodov in trpečo na nedostatkih v materialu, tedaj se je pošteno zmotila. Nemčiji in njenim zaveznikom je uspelo v poletju 1941 z nezasišanim napredovanjem tolči Sovjete na vsej fronti kljub njihovega obupnemu odporu. Tako so Nemci že v zimi istega leta dosegli strnjeno črto, ki je segala od Severnega morja preko Leningrada do Taganroga na Azovskem morju. Tudi težki boji v zimi in spomladanske ofenzive Sovjetov niso mogle uničiti odpora Nemčije in njenih zaveznikov.

Če opazujemo potek dogodkov od poljskega pohoda, pridemo do zaključka, da ima na uspehih največje zaslužnje edinole vodstvo, ki je sovražne napadalne nakane vedno pravočasno spoznalo in jih prehitelo. Pa ne samo to, da je znalo s pravočasnimi

izvedbami izpeljati učinek vojaških podvigov v svojo korist, ampak je nemškemu narodu prihranilo mnogo krvavih žrtev s tem, ker je svoje podvige izvrševalo največkrat v času, ko sovražnik svojih predpriprav še ni izvršil. Napore nemških in zavezniških čet je Vodja večkrat pohvalil. Doseženi so bili zaradi tega, ker se je volja za razumevanjem narodnega socializma in s tem tudi evropskega poslanstva vtisnila globoko v srce naroda. Temu je dokaz tudi junaško zadržanje vsakega posameznega vojaka in njegova vera v germanizem. To izhaja iz zavesti, da je žrtev za narod življenjska potreba in moralna dolžnost vsakega posameznika. Narodnosocialistični svetovni nazor se je s tem jače utrdil kot židovsko-plutokratska ali židovsko-komunistična miselnost, kar je v bistvu eno in isto.

Danes ne gre samo za biti ali ne biti nemškega naroda, temveč stoji na kocki bodočnost vseh narodov, ki imajo pravico živeti svoje lastno življenje po zakonih svoje narodnosti in svojega plemena.

Na daljnem vzhodu bojuje boj za svoje življenje in svoj obstanek Japonska. Evropa pa se je stalnemu ogrožanju in varu, ki bi jo prej ali slej dovedlo do poloma, uprla in se je pod nemškim vodstvom dvignila k ustvarjanju novega reda in razvoja.

Istočasno z Nemčijo so nastopili prostovoljci vseh narodov in držav, ki so v kakršni koli obliki občutili na svojem telesu židovsko-plutokratsko pest ali rdečo zver. Danes stojijo v vrstah SS tisoči in tisoči evropskih prostovoljcev, ki so se še pred nekaj leti po krivdi njihovega po židih in njihovih plačalcih zapeljane vodstva deloma z orožjem v roki borili proti Nemčiji.

Danes je položaj Nemčije popolnoma drugačen kot v letih 1914—1918. Takrat je bil ves svet proti nemštvu, ki svojega svetovnega nazora ni jasno pokazalo. Danes pa stojijo na njeni strani močni zavezniki z istimi ali vsaj podobnimi ideali. Državne ureditve, ki so bile doslej v Evropi veljavne, izgubljajo vedno bolj na svojem pomenu. Pojavlja se nova skupna miselnost, ki bo zajela vse življenjsko področje evropskih narodov.

Domobranci!

Gospod Stanko Sedlak, ki je napisal v »Jutru« vrsto člankov, polnih domovinske ljubezni in narodnega čutenja, nam je poslal članek, ki ga z veseljem priobčujemo.

Bratje, ki ste se odločili, da ob strani svojega rodu, z njim previrate viharje, ki so vstali ob hudi uri velikih trenj nad Evropo in našo zemljo, pozdravljeni in Bog vas živi!

V najusodnejših dneh naše povesti, v času naših najtrših in odločilnih borb za življenje in bodočnost vsega našega malega naroda, ste vi, bratje, kovači tistega jeklenega ogrodka, na katerega naj in bo slovenski rod po večni zamisli božjih in človeških zakonov postavil svoj resnični narodni dom. Vi ste zidarji naših novih ognjišč, vi ste poklicani, da prižgete ugasle luči naših slovenskih tradicij, našega očetovskega izročila, ste poklicani, da okrenete zavoženi rod na pot, ki so jo hodili naši možje, ki so živeli in umirali za naše misli in našo besedo.

Domobranci, vi ste poklicani, da z rdečih praporov odtnete našega rodu strgate imena našega, bratje, vašega Cankarja, Prešerna, Levstika, Gregorčiča, Kosovela, Gubca... tista imena, ki so si jih prilastili in nadeli, da bi krona in duša slovenstva krila in opravičevala njihovo izdajalsko početje nad narodom in njegovimi velikimi zgodovinskimi mejniki.

Bratje domobranci spredaj na vojnih, na vas je, da operete čast slovenskega imena in večnega simbola, ki naj vas vodi do zmage nad zlom, — čast naše slovenske zastave. V njenih barvah so zapisane in do večnosti uvezone besede bistih Slovencev, ki so simbol vse naše vere spoštovali in cenili tolj od življenja. Bili so to naš Cankar z vrhniškega klanca doma, Prešernov France z Vrbe, Levstik, Gregorčič, kmet Gubec, svobodnjak in borec za našo pravdo in mučenik, in še mnogi mnogi drugi! Vse njihove besede, bratje, ki so jih svojemu narodu in svoji zemlji govorili in zapisali v ljubezni in v spomin, je čas narodovega življenjskega toka zapisal z neizbrisnimi črkami v našo neomadeževano slovensko zastavo, vaš prapor, s katerim prinašate nam in svojemu narodu vstajenje.

Zavedajte se, da je z vsemi pravičnimi Bog! Verujte, da je po vseh težkih preizkušnjah, za vso Golgotu in križevim potom napočil dan zmage Dobrega. Za vse nas pride Pomlad. Pride ura, ko se boste po borbah z rdečo zlobo, z odpadniki slovenskega imena, odpočili. Takrat se bo za našo zemljo, za naš rod in za vas brate darovala velika zahvalna maša. Za vas, bratje, ki ste postavili svoja srca in svojo kri, da nam očuvate najdražje kar imamo: Boga, Mater in Domovino... Stanko Sedlak.

Domobraneci v zasedi

Bele zvezde se prižigajo nad Starim gradom. Daleč na zahodu se vleče nad gorami oranžen trak. Doline se potaplja v mračne sence. Ob potoku v Dednem dolu se vzdigujejo megle, se širijo, zavijajo hiše in pobočja v svoj mehki, hladni plašč. Višnja gora se zdi ko kupček drobnih škatljic. V rahlem odsvit se blešči cerkveni zvonik, ki je kakor kazalec na večni uri stoletij. Potem pa, ko ugasnejo zadnje svetlobe rumenkaštih odsevov za gorenjskimi planinami, zagrne zemljo noč.

Po kameniti poti na Stari grad škripljejo nakovani čevlji. Sklonjene postave sopihajočih domobrancev lezejo navkreber. Kolona se vleče kakor kača pod nizkim krivenčastim drevjem. Stražarji ob bunkerjih stoje ko ukovani; silhuete jeklenih cevi se zaznavajo na temnem nebu.

Nekje spredaj so zatrzali španski jezdec. Trije ali štirje zapored. Kolona je izginila v gosto temo. V noč. Domobranec na

bloku je zaprl vhod. Na vzhodu se je ta čas vzdignila luna. Obhajala je prostrane košenine na Kuclju in uprla svoj obraz v majhna, globoka okna pobeljenih hiš na Vrhu. Kako krasen razgled se je nudil sem od Pristave! Le še konček višnjegorskega mesta je videti. V hišah prižigajo in ugašajo luči. Rahli zvoki harmonike udarjajo na uho kakor daljni odmev.

Podčastnik pripoveduje spremljevalcu: »Tri rdeče, napad. Štiri rdeče, protinapad. Tri bele: akcija je končana. Pomoči ne potrebujemo.«

»Dobro! Na snidenje. Srečno pot!« Tlesk peta se zgubi v šumu gomazečih nog. Svež veter nalahno preobrača veje. Iz teme prihaja vonj po ciklamah. Svetle jase vabijo v poletno noč...

Kolona na tej in na oni strani čistine. Vmes se leskeče cvetoča ajda. Fantje vdihavajo njen vonj in se sklanjajo pod težkim tovorom municije in orožja. Kratke sence se love ob meji.

Tisto noč so bili v zasedi najbolj korajžni fantje. Kriška vas je ostala za njimi kakor zelenica v puščavi. Tudi hiše ni videti izza gostih sadovnjakov. Neskončna plan, prepolna okroglih vzpetin, drobnega grmičevja in osamljenih dreves se pne pred domobrance. Tu bi uzrl mačko, ki bi lovila miši sredi gmajne. Siroko smejoča se vozi luna skozi kristalno modro nebo. Zvezde so se skoraj porazgubile.

V Novi vasi se je patrila ustavila. Vse okrog vasi so se brez povelja postavile straže. Stražarji so polegali po sencah krajnih jablan in nastavili puške. Šum v vasi je potihnil. V hiši sredi vasi so prižgali luč.

»Sveti križ in Mati božja, samo da niste rdeči! Tako sem se pa ustrašila, da vam ne morem povedati,« je s poudarkom vzdihnila stara žena. »Bojimo se jih ko hudobe...« Poročnik je hitel pomirjevati. Prileten gospodar je vabil pod streho. Nekaj domobrancev je posedlo za mizo. Mati je prinesla kislega mleka in velik hleb kruha. Potem se je razvil pogovor.

»Zadnjič so izropali vso vas. Cela procesija najboljših živine je mukala, ko so jo gnali čez Sv. Duh proti Krki. Meni so odnesli vso obleko. Koliko so nakradli pri drugih, še sam ne vem. Pet težkih voz so odpeljali. Tako je že tri leta. In jutri bo nedelja, pa nimam kaj obleči, da bi šel k maši.« Stara korenina se je skoraj zasolila. Tesen molk se je oklenil navzočih. Potem so spet začeli pogovor.

Zunaj je gluha noč: luna se je pripeljala nad Polževo in bogato razsula svoje blede srebro. Osojni lazi so se zasvetili v svetli bleščavi in pomolili svoje dolge, iztegnjene jezike globoko med smrekovje. Položna ravan je srkala sveži zrak. Za hišo so se začeli koraki. Pritajen klic je izzvenel v tisto smer. Potem komaj slišno

geslo: komandir straže se je približal stražarju. Ta se je vzdignil na kolmce in odložil puško.

»Mrz?«

»Ravno prav. Ne mrz, ne vroče. Le tako sumljivo tiho je. Sicer je lepo ko malokdaj. Spominjam se onih večerov fantovanja pred vojno. Kako je bilo lepo! Tedaj bi si ne mogel predstavljati, da bo kdaj tako kot je danes. Kdo je mislil tedaj na komuniste!«

Pogovor se nadaljuje, a besede vendarle ne prodrejo srebrnega zraka. V daljavi se zaganja pes, nad Sv. Duhom se je utrnila zvezda in padla v neskončnost. Komandir se je oddaljil. Domobranec, ki je pravkar mislil na svoje dekletke in na vesele ure mirnih noči, se je zleknil in uprl puško.

Daleč nekje čez hosto je počil strel. Potem drugi. Nato je bilo spet tiho ko v grobu. Ob dveh so se zamenjale straže.

»Je kaj čutiti?«

»Miši ni slišati! Meni se zdi, da nimajo korajžje.«

Novi stražar je razkrenil strojnico in legel kraj nje. Podprl si je brado s pestjo in motril svetlo planoto. Kakor na dlani je imel vsako steblo pred seboj. Vsak grmiček mu je bil ko njegov žep. Svečani mir in tisoč isker po košenini. Tedaj so pa Blatu zaregljale strojnice. Razpočila se je mina. Potem druga in tretja. In spet strojnice.

Stražar se je prevailil, vzdignil glavo in poslušal. Za trenutek je potihnilo, pa so se spet oglasile puške.

Ta—pum... Ta—pum... Kako domače je slišati ta pok mavzerice! A to je daleč. Fant je uprl pogled po košenini tja proti Sv. Duhu. Mesec se je skril za slemenom kozolca, na katerem je šumelo seno. Nekdo si je popravljaj ležišče. Potem je zakikirikal petelin. Jutro bo. Nekoliko je začelo hladiti. Domobranec si je potegnil preko hrbta šotorsko krilo, spodvil rob in se umiril.

Luna na nebu se je srečavala z belimi oblaki, ki so se podili na vzhod, ko jate golobov. Slemena streh v Novi vasi so se nadela z motnim sijajem. Sence sadovnjakov so se pretegnile dalje čez ograde. Iz staj je prihajal žvenket verig: živina je vstajala.

Na vzhodu se je za spoznanje svetlikalo. Temna modrina je postajala vse bolj sinja. Nazadnje se je orumenila kakor pozlačen nadih. Jutro je vstajalo. Na zahod in na jug se je odstiral pogled. Mrak se je gubil. Po hribih so se zabelile vasi in cerkve. Straže so še nepremično ležale pod drevesi in uživale čisto jutro. Po kozolcih so se zbudili domobraneci, si pomeli oči in se očistili bilk.

Potem je vstala vsa vas. Dekleta so z vilami in koši hodila v hleve. Starci so prinašali sena. Domobraneci so se zbrali sredi vasi. Razšli so se po hišah.

»Kako je bilo nocoj vse mirno! Tako mirno že zlepa nisem spala. Kar sedite! Privoščite si po mili volji.« Žena ne ve, kako bi se bolj zahvalila. Fantje so posedli za mizo, na katero so prinašali zajtrk.

»Preveč bo škode, mati,« se skuša nekdo opravičevati.

»Če raje vidite, da požro komunisti, pa pustite.« Tako se je odrezala. Domobraneci so se najedli do sitega. Mlad fant je od-

vezal svojo torbo in začel deliti domobranksko revijo. Po vseh hišah jo je raznesel. Mlado in staro je seglo po krasnem branju.

Poročnik je poveljeval zbor.

Domobraneci so izvršili svojo nalogo. Uvrstili so se in odšli, polni vtisov prelepe noči in prijaznih ljudi. Dekleta so jim mahala z robci. Bobotne rože so jih pozdravljale. Nedeljsko jutro je pozdravilo mežikajoče sonce. Goličave so se zablisnile v prvem svitu. V Višnji gori so vabili zvonovi. Tedaj je zadonela krepka pesem.

Marširala, marširala,
domobrankska garda...

Na Starem gradu vihra ogromna slovenska trobojnica. Zlato sonce pozdravlja vračajočo se kolono. Pesem se vrsti za pesmijo. Megle se tope v migljajočih žarkih. V srcih domobrancev zagori še večja ljubezen za vse sveto, za kar se bore.

Za Kožljekom

Tam nekje v notranjskih hribih. Z gozdovi pogrnjena zemlja molči, ne vzdihne, ne zajoče, le krvavi brezslušni, kot krvavi na smrt ranjeni v poslednjih utripih življenja. Kolikokrat je že krvavela, kolikokrat bo še, izkrevavela ne bo! Čuden je ta neumrljivi, božji, večni zakon, ki je pisan vanjo, ki ga oznanjajo mahovnata tla, ki ga odkriva sleherna bil, dan za dnem, uro za uro. Naj jo mrtvičijo, razdrobe naj jo, naj ji sekajo nove rane — izkrevavela ne bo!

To je vedela tudi Mira, ki je tisto noč, polnoč še ni bila mimo, spešila po bližnjih gozdnih stezah od Sv. Vida na Rakek. Zila ji je udarjala divje in spešna pot ji je poganjala kri v lice, da je bila potna kot ob žetvi.

»Priti do naših za vsako ceno!« Drugo ji ni bilo mar.

Opoldne jih je videla, lopove, saj so šli mimo nje, kako so se vlačili kot megleni betežniki brez reda, vse navzkriž proti spodnjemu koncu in se izgubljali v svetoviških gozdovih.

»Hej, punca,« jo je udaril po plečih mlad tovariš; bil je komisar ali kaj, »greš z nami?«

Odmaknila se je in ga pogledala izzivajoče. Spoznala je: bil je tisti, ki je streljal na Marka, njenega brata.

Pa se je zbrala in vprašala: »Kam pa, tovariši?«

»V Borovnico! Tam bo zdaj vse naše. Ljudje se selijo, zmešani so ko kokoši, v prenekateri staji muka osamela živina. Gostija bo, kakršne svet še ni videl! Ajd z nami, dekle!«

Zasmejal se je, satan kleti, in jo poželjivo prebavil z očmi. Ni se izmikala, ogledala se je po drugih in se zasmejala z njim vred:

»Glej, glej, kakšne tiče pa vodiš s seboj?«

Cudni obrazi so se vrstili mimo nje in jo prebadali z motnimi, zalitimi očmi. Polt jim je bila rumenkasta, nos potlačen v obraz, očesnice razpoteegnjene navzven, čelo nizko, lica kozava, ustne pa nabrekle ko vime, kadar je polno mleka.

»E, to so ti novi tovariši; vzeli smo jih v zameno za one, ki smo jih pustili švabobrancem pod Javornikom.«

»Pa se bijejo za vas?«

»Pa še kako! Nam ni treba migniti, pa ti že režejo vratove, da je veselje.«

»Od kod so pa prišli?«

»Hudič vedi! Od spodaj nekje so se pritepli. Stab je dal ukaz, da moramo z njimi obnoviti Ljubljansko brigado.«

»Dobro ste jo obnovili!«

»O, smo jo, smo jo! Pa so še drugi tiči pri nas. Tja pogledj! Nekaj vstran se je po oblateni poljski stezi motovila čeda južnjakov, črnih las in črnih oči.«

»Zajci so, a pri kanonih se obnesejo bolje od naših!«

»Pri kurah in dekletih...« je pomislila ona in zaničljiv nasmeš ji ni več odšel z obraza.

On pa, kot da ne vidi razcapanih ušivcev, bledih, sestradanih in bolnih obrazov. Sam se je nosil, kakor bi ga bil pravkar potegnili iz škatlice. Zamahnil je z roko in se zamislil učeno, kot so ga bili naučili:

»Vidiš, to je tovarštvo, to je revolucija. Mi ne gledamo na razlike. Za nas ni razlik! Vsi smo tovariši. Kaj Slovenci, kaj Lahi, kaj Kitajci!... Vse to ni važno! Tovariš, to danes velja!... Zdravo, punca!«

Lagal je, sam sebi huje kot drugim. In je videl, da laže, a odjenjal ni, kot sto in sto drugih še danes ne odjenja.

»Naj,« si je mislila Mira in še čudno jo je obšlo, da se je ni lotil še naprej, »tudi mi ne odjenjamo in odjenjali ne bomo.«

Spomnila se je ubitega brata in tesno jo je stisnilo v prsih. Zakričala bi od bolečine, pa ni smela. Tu, pred njo je stal, pa je pogoltnila vse, ni mu izpraskala oči, ni mu pljunila v obraz: »Morilec, požigalec, Kajnov sin...«

* On pa je izginjal med poslednjimi, ki so se pogrezali v boršt...

Takšni spomini so jo obhajali vso pot skoz temno noč proti Rakeku.

»Za Marka, za domačijo, pa za Borovničane nesrečne!« Tako je sklenila in hitela na moč, da ji je pohajala sapa.

Stotniku je povedala vse, kar je videla in slišala.

»Rešite nas, rešite Borovnico, maščujte Marka, saj je bil vaš fant...«

Več ni mogla.

Se je ležala trda noč nad cerkniškimi hribi, ko so fantje krenili v pohod. Četa za četo je udarjala z nakovanimi čevlji v kamenje na cesti, ki vodi iz Rakeka proti Cerknici. Z meščevo lučjo osvetljena polja so spala. Le tu in tam je iz grmičja iz

ceste prhutnila ptica, ki jo je preplašil enakomerni, pojoči korak naših fantov.

Molčali so. V teh trenutkih je vsakteri izmed njih mislil na dom. Saj to se je ponavljalo Bog sam vedi kolikokrat že, a vendar je tako lepo korakati sredi noči in se vdajati spominom. Kdor je gledal te jasne, srebrno sijoče obraze, z motnimi šlemi na ponosnih glavah, se je nehote domislil bajk in povedk o junakih, o vitezihi, ki so v davnih časih po teh krajih podili Turka in zanosno dvigali križ nad polmesečem.

Samo ena četa je bila drugačna kot ostale. Sestavljali so jo begunci, tisti, ki so pred rdečim paradižem pribežali na »neosvojeno ozemlje«. Tem fantom so bile ustne togo stisnjene. Oči so jim blodile v neslutene dalje. Kot v prividih so se jim spovarčali prizori: domačija v plamenih, divje kričanje, jok najmlajših, kri na hišnem pragu, kajnovske psovke, materina prošnja, dekletov obupani klic, bratov pretepeni obraz, sestrine zvezane roke, oholo ponašanje vaških barab, mukanje živine, harmonika, ples, pijanost, joj, koliko tega... Ti niso imeli več doma, morda so bili brez očeta, brez matere, šiba božja je strahotno udarila po njihovih upogljivih, voljnih hrbtih, a ko so se razbežali po svetu, kot se piščeta razbeže, če udari kragulj sredi mednje, so se odločili na poslednji boj do konca.

»Samo enkrat še videti domačo vas, četudi samo očrnele zidove, same ruševine, same gomile, samo sirotnost in žalost, kaj vse to! Samo enkrat še domačo vas!«

Vedeli so, da je ta borba potrebna, a občutili so jo drugače kot mi tam spredaj. Vsem pa je bilo skupno nekaj, kar jih je družilo in vodilo iz zmage v zmago; isto kar je nagnilo stotnika, da je dal povelje za pohod, isto, kar je globoko v srcu nosil zapisan sleherni prostak, isto, za kar so krvaveli in umirali s svetlim nasmehom tisoči in tisoči, za kar so se dedje v davnih časih borili s kosami in cepci: slovenska zemlja!

Tako so prešli vasi in vasice, brez žgoče sle po maščevanju, brez divjih kletvin, brez ogabnih morilskih misli, z eno samo zavestjo so šli naprej: dom braniti, da ne stro nam ga viharji...

Nekje sredi poti so se razšli. Zgodnje jutro se je dvignilo iz za vrhov in iz doline se je oglašal zvon, pomešan s petelinjim petjem.

Izvidnica prve čete je ugledala rdeče zvezde. Tam nad Kožljekom. Po obronkih so si lopovi razpostavili zasede.

»Fantje, zdaj pojde na nož!«

Obrazi so bili nasmejani. Potegnili so bodala iz nožnic in jih zataknili na puške. V gosjem redu so se bližali položajem. Tri vrste, dobro zaščitene, sklonjenih glav. Se če si vedel, kje so, si jih težko ločil od visoke praproti.

»Juriš!« je zategnil vodnik in se pognal prvi z napeto brzo-strelko.

»Juriš!« so divje naskočili fantje in sipali ogenj na zasede. Tu je šlo za trenutke. Borba je bila težka, takšna, da se je ozračje ovilo v puhlo meglo, ki so jo povzročili izstrelki.

Prvi napad so oni tam zgoraj odbili. Fantje so se umaknili v redu, brez izgub.

Vodnik jih je bodril, kot voznik na dirkališču bodri spenjene žrebce:

»Če ni šlo prvič, drugič bo šlo!« Postavil se je prednje in zaklical z rezkim glasom povelje, ki je udarilo kot grom v skalo:

»Prvi vod brza paljba!«

V odgovor so udarjale salve in strahoten prasket. Prst je odletavala v kosmih, da je kar snežilo na fante.

»Ne bodo vzdržali!« se je nekdo nasmehnil svojemu soborcu na levici.

»Ne smejo in ne morejo!« Pristavil je puško k licu in pritislil — rdečkar se je strkljal po bregu.

»Juriš!« je zagrmel nov ukaz.

Spet so se pognali v breg in jurišali, da so se lopovi tam zgoraj prestrašeni zmedli.

V tem je že podrl vodnik starega partizana — mitraljezca. Druga ob njem je česnil s kopitom, bruhal k strojnici, jo razkrenil in začel sipati ogenj na sosednjo zasedo.

»Bežite, tovariši!...« jih je posnemal eden naših fantov.

Ušivci, misleči, da jim ukazuje tovariš komandir, ki so ga bili naši medtem že poslali delat račun na oni svet, si niso pustili dvakrat reči. Pustili so strojnice, planili iz zased in jo ucvrli po nasprotnem bregu.

Isto uro je četa fantov-beguncev izkoristila borbo pri Kožljeku. Tiho so se plazili tja do Pikovnika in ga obšli. Razporedili so se bili previdno in prišli rdečim za hrbet. Na trideset korakov blizu.

Jurišali so z bombami, da je zemlja bobnela kot bi se skale lomile.

Vodnik — fantu so ubili očeta in mater — se je pognal na prvega, ki mu je prišel blizu. Ostrmel je za trenutek. Rumenkast, kozav obraz je gledal pred seboj in spreletelo ga je.

»Torej je res!«

Da, res je bilo. Tujci so se vrgli na slovensko zemljo, tujci so se zvezali z domačimi Kajnovci, da jo pohodijo in oskrunijo, to deviško, sveto slovensko grudo.

Omahnil je fant-begunec, od naporne borbe ves zasopljn, a ko je zagledal, kako se fanta, ki sta mu hitela v pomoč, bijeta z drugima dvema, se je dvignil in s poslednjo močjo dvignil kopito. Usekal je po ušvi butici, da so možgani daleč naokrog obrizgali razteptana tla.

Vodnik ga je zgrabil za nizko ramo in ga treščil ob tla. A okretni Azijat se mu je izvil in potegnil nož. Fant ga je zgrabil za roko in mu jo stiskal ko s kleščami. Težko je sopel, saj mu je divjak s koleno čepel na prsih.

Dva naša, ki sta videla, kaj se dogaja, sta se vrgla v pomoč. Pa sta planila že dva druga iz grmičja ko skriti mački in jima zastavila pot. Zdaj se je vodila borba v troje. Šest ljudi se je otepalo smrti. Kdo bo obstal?

Vodnik je izvil desnico, ki mu jo je bil divjak spodvil pod hrbet in usekal Azijata v obraz, da je omahnil. Izdril je revolver in sprožil. Gost curek črne krvi je brizgnil iz prestreljenih senc.

Tretji je davil našega s krvavimi prsti. Stiskal ga je, da je bil fant že posinil v obraz. Zdaj pa ga je kot onega podrlo vodnikovo kopito in ogabna zver s človeškim licem je omahnila brez vzdiha.

Drugi so vodili borbo na nož. Vroča je bila in silna, a odjenjali niso.

Ne, naši fantje ne odjenjajo nikdar. Tudi to pot niso. Pikovnik so zasedli v naletu in začeli nažigati v vas, na štab in njegovo kuhinjo.

Ušiva babšad, komisariji, potuhnjeni tovariši z juga, bežalo je vse. Stara navada, železna srajca! Fantje pa za njimi.

In bi jih pobili, zajce strahopetne, toda od bataljona se oddaljiti niso smeli.

Proti večeru so dobili povelje, da se zbero na Kožljeku. Prihajali so od vsepovsod. Utrujeni, spraskani, a veselih obrazov.

Stotnik jih je gledal, ko so metali orožje na kup in se je smehljal. Tudi on je imel vroč dan.

»Zdravo, borci!« jim je zaklical.

»Bog daj!« so zagrmeli iz polnih prsi, da je odmevalo do stražarjev tam ob koncu vasi.

Večer so si razsvetljevali z grmado, ki so jo znesli iz lopovskih pihalnikov in zabojev za strojniško municijo.

In ko jim je povedal, da so rdečim tovarišem prestregli pot na Rakitno, na Borovnico, kjer so capini kanili ropati nesrečne ljudi, da je 2. četa V. bataljona ljubljanske brigade, ki so jo štabni priskledniki po zadnjih svojih »zmagah« na Javorniku izpolnili s pasjeglavci in cesarskimi junaki, pa da je sovražnik potisnjen s svojih položajev nazaj proti vzhodu, se je oglasila tista lepa, vsa naša, vsa fantovska:

Zdrava bodi moja lepa domovina...

Tam pri Sv. Vidu nekje pa je ob oknu slonelo dekle. Mira so ji rekli. Oči so ji strmele v daljo. Bila je spokojna. Njen brat je bil maščevan...

Nauk Varšave

Da je bila in v kolikšni meri je bila vstaja v Varšavi delo hujskačev iz Moskve in sovjetskega političnega vodstva, prikazujejo ne le sovjetske oddaje, temveč tudi nevtralni tisk. To je bilo zavestno prigovarjanje in pehanje v propast, ker so Sovjeti že vnaprej prav za gotovo vedeli, da uporniki, katere so nagovarjali k vstaji, ne bodo deležni njihove pomoči in da jih bodo prepustili samim sebi. Na varšavskem primeru je bila zopet potrjena dvolična sadistična politika Sovjetov proti Poljakom.

Poljski list »Goniec Krakowski«, ki izhaja v Krakovu, piše: So okolnosti, ki dokazujejo, da so izzivači propadlega upora v Varšavi imeli dalekosežne politične cilje. Njih želja je bila, pričakati boljševike, ki so se konec julija približevali Varšavi, v »če poljski« Varšavi in nastopiti proti boljševikom v vlogi gospodarja. Moskva, ki se je prav tako kot Anglija vmešala v pripravo in v oskrbovanje uporniške akcije, je spregledala to politično namero »generala Bora« in njegovih pristašev ter je takoj odgovorila s tem, da se je pred svetovno javnostjo odločno oddaljila od upora. Ko so boljševiki poizkus upora v Varšavi ocenjevali v tako ostri obliki, da je bila neobičajna celo za njihovo razpravljanje, so ta dogodek vzeli kot uvod za ponovne napade na vodeče člane poljske emigracije v Angliji. Obenem so pokazali, da jim ni niti najmanj za to, da bi jih mogoče nekega dne v Varšavi pričakali nacionalno zavedni Poljaki in jim predložili račun za pomoč, izkazano rdeči armadi. Lahko bi tudi postavili določene zahteve, za katerih izpolnitev Moskva nima zaradi svojega »programa« boljševiziranja niti najmanjšega zanimanja.

Samo tako je mogoče razumeti, da se je Kremelj odrekel možnostim, — ki so morda na prvi pogled privlačne, — da za svoje osebne cilje izkoristi akcijo velikega obsega, nastale tik za hrbtom nemške fronte. Stalin očitno dobro ve, da mu v primeru uspeha upora »general Bora« in njegovi pristaši ne bi delali veselja. Zato se je odločil, da s hladnim in samozavestnim smehljajem opazuje, kako se narodne politične sile v Varšavi tako rekoč same uničujejo. Obenem črpa iz varšavskega dogodka dragocen politični kapital proti poljski emigrant-ski vladi v Londonu.

Poljski list na koncu tako tolmači stališče Kremlja do varšavskega upora: Vsak poljski upornik, ki pade o priliki poskusa samomorilnega upora v Varšavi, prihranjuje Sovjetiji za primer nadaljnega napredovanja rdeče armade proti zahodu delo pri uničevanju Poljakov, ki so boljševizmu v najboljšem primeru vsaj sumljivi, še nekaj drugega. Stalin je imel zaradi tega dovolj razlogov, da se poljski krog, ki so že docela in zdavnaj spregledali boljševiško nevarnost, sami uničujejo.

Sovjetska radijska postaja »Kosciuszko« je od 2. do 30. julija podpihovala Poljake v Varšavi k upor. Iz tega jasno izhaja, da je Sovjetija glavni krivec za varšavsko krvoprelitje. Ne samo to. Dne 30. julija je ista postaja ščuvala še bolj prebivalce Varšave k vstaji, pozivajoč jih, da primejo za orožje in se bore proti Nemcem, češ da dá milijon prebivalcev Varšave milijon pušk. Radio je hujskal v istem tonu kakor radijska postaja »Svobodna

Jugoslavija«. Ščuvanje smo slišali vse dotlej, dokler vstaja ni vzplamtela. Ko so bili uporniki brez orožja in sredstev in jim radijska postaja razumljivo tega ni mogla nuditi, je utihnila.

To je dokaz, da varšavska žaloigra obtožuje samo Sovjete in njihove hujskače, ki so pahnili poljski narod v brezizgledno akcijo, prelivajoč brez svojih izgub kri varšavskega prebivalstva.

Varšavski primer je najkrutejši dokaz podlih iger židovskega komunizma. Je obenem tudi najkrutejši opomin evropskim narodom, med katerim smo tudi mi Slovenci. Varšavski primer nam more biti zgled, kakšni ne smemo biti! Varšavski primer je končno tudi merilo za zrelost naroda.

Naj pri nas nekateri zaslepljenci in stremuhi, ki jim je mar več osebni položaj kot usoda naroda, še tako razvijajo svoje načrte o »prihodu zaveznikov«, mi moramo ostati strnjeni in povezani v svoji oboroženi sili, v slovenskem domobranstvu. Ostati moramo strnjeni okoli svojega rešitelja, prezidenta generala Rupnika, pa naj se zgodi kar koli.

Ce opazujemo razne upore, revolucije, stavke in nemire, ki niso bili izrazito komunistični, temveč se lahko reče, da so zajeli ves narod, pa so jih pripravljali in vodili komunisti, lahko vidimo, da so komunisti končno izvlekli vedno svojo korist. Okoristili so se s takimi nemiri in revolucijami, izrabljajoč naivnost in zaslepljenost množice. Ustvarjanje raznih ljudskih front, delavskih front, kmečkih front, protifašističnih front in pri nas osvobodilne fronte, je bilo vedno delo komunistov. Oni res da mnogokdaj sami niso bili najvidnejši v teh gibanjih, bili pa so prav gotovo vodeči in zainteresirani. Ko se docela razkrinka, meče komunizem med ljudstvo nova gesla, kakor: »Sedaj smo eno. Sedaj se moramo boriti vsi skupaj, da dosežemo cilj« itd. Vedno pa jih izrablja v svojo korist. Danes n. pr. zopet slišimo gesla: »Zedinite se proti okupatorju.« Vsa ta njihova gesla morajo nalepeti pri nas na gluha ušesa, zakaj dovolj imamo enih Grčaric in enega Turjaka. Dne 8. septembra 1943 smo pri krvavem izpitu sicer padli. Prav zato se to ne sme nikoli več zgoditi! To bi pomenilo naš konec.

Nismo mi tisti, ki rušimo slogo, temveč smo tisti, ki hočemo, da se ves slovenski narod združi v borbi proti komunizmu. Razkrinkavati moramo vse pustolovce, ki se igrajo z narodovo usodo, pa naj bodo to komunisti ali pa njegovi nasprotniki. V bistvu so vsi klikarji in razdiralci enotnosti zavestno ali podzavestno v službi komunizma. Nikoli več ne smemo dopustiti, da bi bili izigrani zaradi takih otroških naivnežev ali koristolovcev, kakor smo bili 8. septembra 1943. Vsi taki samozvani »voditelji« so bolni domišljavci, klikarji in špekulanti, ki bi se šli radi generale, vojvode, štabe in vojske.

Poudarjamo še enkrat resno in odločno: edino general Rupnik je tisti, ki je upravičen govoriti v imenu slovenskega naroda in ga voditi. Njemu moramo zaupati, ker se je že izkazal zaupanja vrednega. Slediti mu moramo, pa naj se zgodi kar koli, zakaj zaupanje je eden temeljnih pogojev za zmago. Ljenko Urbančič.

Odon:

TUNEL

(Prosto po Aškercu)

Dan bil je siv.
Zbarantál i on je z Lahí za par topov.
Spomnil se je:
»Kaj, če tunele bi razbil?«

Hm, pravijo, da ni baš varno iti
tód obsorej,
razbojníke da rado sčraši
po poší tej.

Pa bil je Dakí svoje dní vojak vam,
nikjer propal,
pa da se belih psóv bi sčrašíl,
in zdaj obštal?

»Še pri Grahóvem smrti bal se nisem,
zrl ji v oči,
pa tukaj zdaj kot dete bi trepétal,
ko belček spi?«

Čuj iz teme!
»Joj, na pomoč!«
»Naprej tovariši! Ne vidijo,
ker zdaj je nóč!«
»Predaj se, bre! Obležal boš! —
Ná za slovo svinčénih rož!«

»Vzel Lahóm sem topóva dva,
prípéljal jih skrívaj sem semkaj. —
Juriš! — Hura - a - a!«

Po hribu sčrašen stók in pláč,
vse naokrog jeklena pest;
z oklopníka besní bacač.

Pa bil je Dakí komandant vam,
moril in klal,
kako prišel nocoj je iz borbe,
pa le ni znal.

A čudno príneso mu vsi novico,
ko sine svít:
»O komandant, tunel je cel,
tvoj divízijon pa ves razbit!...«

Delo in boj ⁶⁶

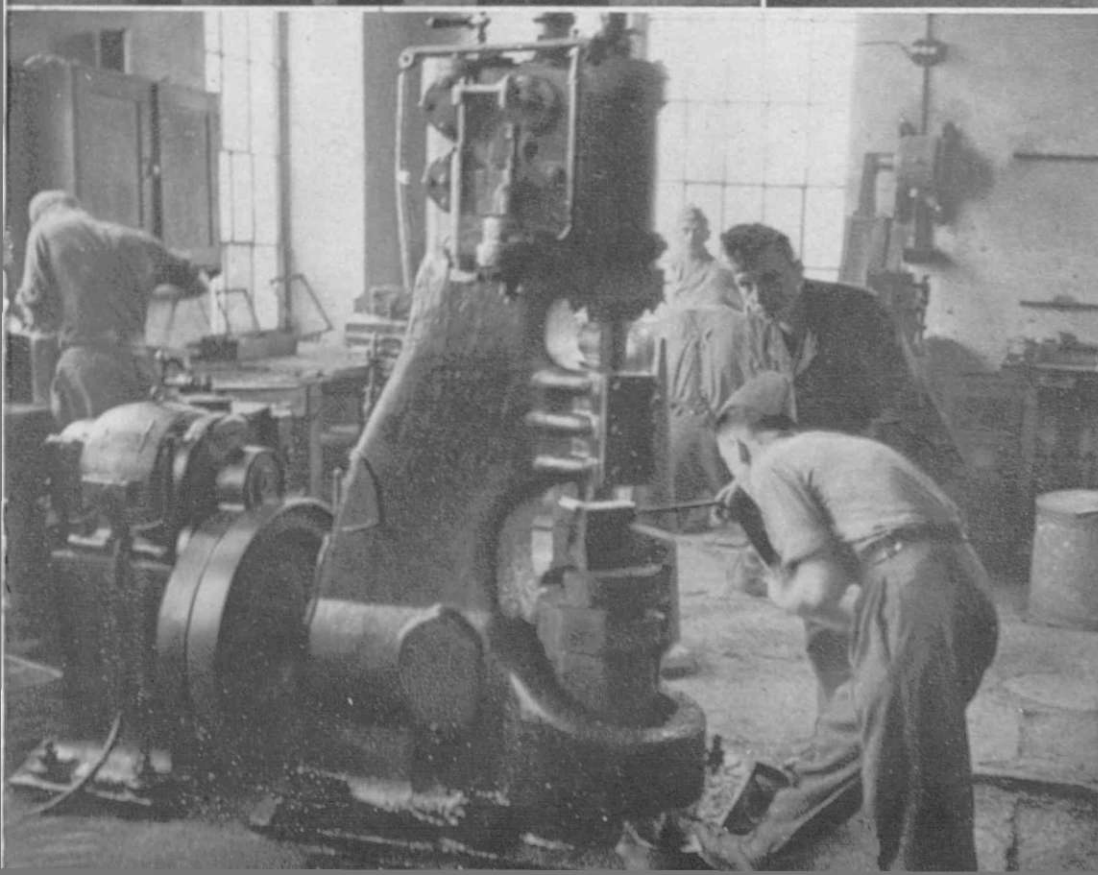
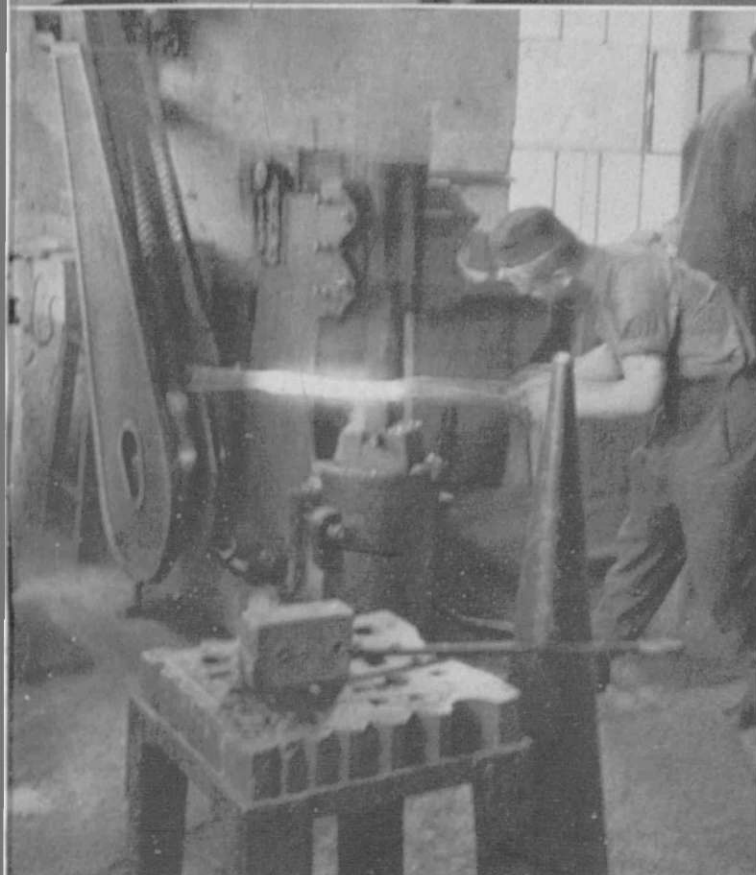
geslo slovenskega domobranca

Obisk v domobranskih delavnicah, kjer v različnih tehničnih oddelkih pripravljajo sredstva za domobranske enote v borbi.

Arbeit und Kampf die Parole der Slow. Landeswehr

Besuch in einer der Werkstätten, wo in den verschiedensten technischen Abteilungen wertvolles Nachschubgut für die im Kampf stehenden Einheiten der Landeswehr hergestellt wird.

Foto v. p. Pavlovčič

V Nemčiji dela vse za zmago

Scherl Bilderdienst (Schwahn)

Na Führerjevo povelje so bili v Nemčiji podzeti ukrepi, katerih cilj je zaposlitev vseh dela sposobnih žensk. Tudi takšne ženske, ki doslej zaradi družinskih ali stanovanjskih prilik še niso bile zaposlene, so prav tako včlenjene v delovni proces.

Domače delo je važen činitelj oborožitvene industrije. V neki krajevni skupini NS-ženstva izdajajo material za domače delo. Otroci so v dobrem varstvu. Medtem ko je mati zaposlena z žetvijo, skrbijo za otroke poletni otroški vrtci, kakršni se nahajajo skoraj v vseh vaseh. Vaški pastir je na fronti. Njegovo službo je prevzela žena, ki prav tako skrbno in vestno skrbi za čredo.

Heimarbeit, ein wichtiger Faktor für die Rüstungsindustrie. Ausgabe von Heimarbeit in einer Ortsgruppe der NS-Frauenschaft. Sie weiß ihre Kinder in guter Hut. Während die Mutter mit Erntearbeiten auf dem Felde beschäftigt ist, werden ihre Kinder im Erntekindergarten der NSV, wie er auf fast allen Dörfern anzutreffen ist, betreut und versorgt. Ein weiblicher Schäfer. Der Schäfer des Dorfes steht an der Front. Eine Frau hat seinen Platz eingenommen und betreut mit der gleichen Sorgfalt und Gewissenhaftigkeit die Herde.

Auf Befehl des Führers werden gegenwärtig in Deutschland Maßnahmen ergriffen, die eine restlose Erfassung aller arbeitsfähigen Frauen zum Ziel haben. Auch solche Frauen, die bisher mit Rücksicht auf ihre Familien- und Wohnverhältnisse noch nicht zum Arbeitseinsatz herangezogen werden konnten, werden ebenfalls in den Arbeitsprozeß eingegliedert.

Prebivalstvo Vzhodne Prusije gradi močan zid za obrambo domovine s kopanjem protitankovskih jarkov.

Italijanski vojni ujetniki odstranjujejo žične ovire in vrata, ker so postali civilni delavci.

Mati s peterimi otroki najde dovolj časa tudi za prostovoljno domače delo za oborožitev. Njen mož, ki je doma na dopustu, zna kot vojak presojati njeno delo na šotorskem krilu.

Schutzwallbau an Ostpreußengrenze. In rastloser Arbeit errichtet die ostpreußische Bevölkerung einen mächtigen Wall zum Schutz seiner Heimat. Hier entsteht ein Panzergraben.

Italienische Militärinternierte wurden Zivilarbeiter. Die bisherigen italienischen Militärinternierten beseitigen die Stacheldrahtumzäunung und das Tor ihres Lagers.

Eine Mutter von fünf Kindern fand auch noch Zeit, freiwillig Heimarbeit für die Rüstung zu übernehmen. Ihr Mann, der zur Zeit auf Genesungsurlaub zu Hause weilte, weiß als Soldat ihre Arbeit an der Zeltbahn am besten zu beurteilen.

Krimska jama

ena onih kraških brezen, iz katerih tisoči umorjenih Slovencev kričijo prokletstvo na komunistične zločine.

Die Höhle von Krim

eine jener Karsthöhlen, aus denen Tausende ermordeter Slowenen Fluch über die bolschewistischen Verbrecher heraufbeschwören.

